

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21.08.2002, sp. zn. 9 To 72/2002, ECLI:CZ:VSPH:2002:9.TO.72.2002.1

Číslo: 31/2006

Právní věta: V usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. musí být popsány okolnosti skutku rozhodné pro jeho posouzení z hlediska všech znaků skutkové podstaty trestného činu, který je v něm spatřován, tedy i subjektivní stránky. Chybí-li v usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 2 tr. zák. popis okolností naplňujících subjektivní stránku tohoto trestného činu, jde o podstatnou vadu řízení ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., která předcházela rozsudku soudu prvního stupně. Taková vada je přitom procesní vadou přípravného řízení, která je v řízení před soudem důvodem pro vrácení věci státnímu zástupci k došetření (např. § 188 odst. 1 písm. e), § 221 tr. ř. a § 260 tr. ř.)

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 21.08.2002

Spisová značka: 9 To 72/2002

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Zahájení trestního stíhání

Předpisy: § 160 odst. 1 tr. ř.

§ 250a tr. zák.

§ 258 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obou obžalovaných rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 3. 2002, sp. zn. 3 T 54/2001 ohledně obžalované V. M. zrušil v celém rozsahu a její věc vrátil státnímu zástupci k došetření; ohledně obžalovaného P. M. zrušil tento rozsudek ve výroku o náhradě škody a znovu rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaný P. M. povinen zaplatit ČS - ŽP a. s., divize P. částku 1 000 000 Kč s 8 % úrokem od 16. 6. 2001. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. se poškozený ČS - ŽP a. s., divize P. odkazuje se zbytkem uplatněného nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem byli obžalovaní P. M. a V. M. uznáni vinnými trestným činem pojistného podvodu podle § 250a odst. 2, 4 písm. b) tr. zák., dílem ve stádiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. a odsouzeni;

obžalovaná V. M. k trestu odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků, obžalovaný P. M. k trestu odnětí svobody v trvání tří a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byli oba obžalovaní současně zavázáni zaplatit společně a nerozdílně ČS - ŽP a. s., divize P. částku 1 000 000 Kč s 10 % úrokem od 7. 8. 2000 do zaplacení.

Trestné činnosti se oba obžalovaní podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustili tak, že vedeni úmyslem vylákat pojistné plnění, obžalovaná V. M. uzavřela dne 9. 12. 1999 u ČS - ŽP, a. s. Pardubice pojistné smlouvy na pojištění nemovitosti M. v M. a na pojištění vybavení a zásob v této provozovně, poté obžalovaný P. M. prostřednictvím svého známého si opatřil tři kusy mobilních telefonů upravených jako spouštěcí mechanismy, které byly dne 17. 4. 2000 ve 02.35 hod. v M. použity k dálkovému odpálení trhaviny umístěné v označené restauraci, což vedlo ke škodě na budově a zařízení ve výši 2 026 615,20 Kč, a obžalovaná V. M. uplatnila z tohoto titulu dne 25. 4. 2000 u příslušné pojišťovny nárok na pojistné plnění, přičemž jí byla vyplacena dne 7. 8. 2000 záloha ve výši 1 milionu Kč a další plnění ve výši nejméně 1 300 000 Kč již z důvodu zahájení trestního stíhání jim vyplaceno nebylo.

Proti rozsudku podali obžalovaní V. M. a P. M. v zákonné lhůtě odvolání, která následně prostřednictvím svých obhájců odůvodnili.

Obžalovaná V. M. v obsáhle odůvodněném odvolání napadá výrok o vině a v důsledku toho i všechny další navazující výroky. Krajskému soudu vytýká, že skutková zjištění jsou nesprávná a neobjektivní, neboť nemají oporu v provedených důkazech a napadený rozsudek je nepřezkoumatelný. Poukazuje na to, že z výroku o vině nelze zjistit jakým jednáním či jakou částí společného jednání s obžalovaným P. M. pojistnou událost vyvolala, v důsledku čehož nemohla ani formálně naplnit skutkovou podstatu trestného činu pojistného podvodu podle § 250a odst. 2, 4 písm. b) tr. zák. V úvahu by tak mohla formálně připadat pouze právní kvalifikace tohoto trestného činu podle § 250a odst. 1, 4 písm. b) tr. zák., která je samostatnou skutkovou podstatou, jejímž předpokladem by však bylo též zjištění subjektivní stránky jejího jednání. A ta podle jejího názoru podložená není, neboť žádným důkazem nebylo prokázáno, že by pojistné smlouvy uzavírala v úmyslu vylákat pojistné plnění s vědomím, že dojde k destrukci nemovitosti výbuchem. V další části rozebírá jednotlivé důkazy a polemizuje s jejich hodnocením soudem I. stupně. Závěrem navrhl, aby Vrchní soud v Praze podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f), event. podle písm. c) tr. ř. napadený rozsudek zrušil a aby buď podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu I. stupně, aby učinil po opakování hlavního líčení rozhodnutí nové nebo aby, bude-li postupováno podle § 259 odst. 3 tr. ř., podle § 226 písm. b) tr. ř. ji obžaloby zprostil.

Rovněž obžalovaný P. M. napadá v obsáhle zdůvodněném odvolání především výrok o vině a v této souvislosti i ostatní výroky rozsudku. Závěrem uvádí, že jeho vina nebyla jednoznačně a věrohodně prokázána a navrhuje, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a obžaloby jej zprostil.

Vrchní soud v Praze přezkoumal z podnětu obou odvolání podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, z hlediska vytýkaných vad a přihlížející i k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, dospěl k následujícím závěrům.

Pokud jde o obžalovanou V. M., řízení, které vydání napadeného rozsudku předcházelo, trpí zcela zásadní vadou, v důsledku které tento rozsudek nemůže obstát. Jde o to, že obžalované nebylo sděleno řádně obvinění tak, jak to vyžaduje ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř., neboť v záznamu o sdělení obvinění zcela chybí popis subjektivní stránky jejího jednání, ač pojistný podvod podle § 250a tr. zák. je úmyslným trestným činem. Obžalované, jak vyplývá ze záznamu o sdělení obvinění ze dne 22. 1.

2001, který jí byl doručen dne 24. 1. 2001, bylo kladeno za vinu, že uplatnila dne 24. 5. 2000 u příslušné pojišťovny, u níž předtím uzavřela pojistku, nárok na pojistné plnění z pojistné události, kterou vyvolal její manžel, v důsledku čehož jí byl vyplacen na záloze 1 000 000 Kč, přičemž k dalšímu plnění ve výši 1 365 910 Kč nedošlo, protože jejímu manželovi bylo sděleno obvinění. Zda obžalovaná měla o vyvolání pojistné události jejím manželem vědět a pojistné plnění tak vylákat neoprávněně, ve sdělení obvinění zcela chybí, přestože se uvedeného trestného činu měla dopustit spolu s P. M. ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. ř. Sdělení obvinění tak sice obsahuje popis určitého jednání obžalované, to je však možno za trestný čin považovat pouze za předpokladu, že nebylo činěno v dobré víře realizovat své právo vyplývající z uzavřené pojistné smlouvy. A v tomto směru obžalované nic takového kladeno za vinu nebylo.

Ve svém důsledku pak tento postup znamená, s ohledem na již konstantní a respektovanou judikaturu Ústavního soudu (viz. např. IV.ÚS 582/99), porušení práva obžalované na řádný a zákonný proces garantovaný čl. 8 odst. 2 Listiny, jakož § 2 odst. 1 tr. ř. a tudíž nepoužitelnost všech dosud opatřených důkazů jí se týkajících.

Za této situace, aniž by se mohl zabývat dalšími námitkami odvolatelky, nezbylo Vrchnímu soudu v Praze než napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. ř. v části jí se týkající zrušit, neboť veškeré učiněné skutkové i právní závěry jsou předčasné a důkazně nepodložené.

Odvolací soud se v tomto případě zabýval i problematikou vyplývající ze zásady zákazu reformace in peius obsažené v ustanovení § 264 odst. 2 tr. ř. V této věci byl totiž rozsudek soudu prvního stupně zrušen pouze v důsledku odvolání obžalované, a to znamená, že v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v její neprospěch. Proto se Vrchní soud v Praze musel vypořádat s otázkou, zda skutkové závěry krajského soudu obsažené ve výroku jeho rozsudku (ač v důsledku shora uvedené vady jsou nepoužitelné), by v případě, že by byly použitelné, postačily k posouzení jejího jednání jako trestného činu pojistného podvodu podle § 250a tr. zák. Jinak, pokud by trpěly shodnou vadou jako sdělení obvinění - absencí popisu subjektivní stránky činu, bylo nutno obžalovanou pro uvedený skutek podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostit obžaloby. Nové řízení by totiž mohlo vést jen ke skutkovým závěrům, jež by buď znamenaly, že čin obviněné není pro nedostatek subjektivní stránky trestným činem, nebo v opačném případě ke skutkovým závěrům dosud neučiněným, které by pro ni byly nepříznivé ve smyslu uvedené procesní zásady. V tomto směru vak odvolací soud musí konstatovat, že skutková věta výroku rozsudku krajského soudu převzatá doslovně z podané obžaloby, ač není zcela výstižná, obsahuje i okolnosti tvořící podklad pro právní závěry o subjektivní stránce jejího činu v tom smyslu, že je z ní dostatečně patrné, že chtěla následek kladený jí za vinu způsobit společně s obžalovaným P. M. Za současného stavu věci jde však o úvahy čistě akademické, kterými se však odvolací soud zabývat musel, neboť jsou nezbytné pro jeho rozhodnutí.

Jelikož jde o vadu řízení, kterou nelze v řízení před soudem odstranit, nezbylo Vrchnímu soudu v Praze nežli podle § 260 tr. ř. vrátit věc státnímu zástupci k došetření. Úkolem státního zástupce bude, aby napravil pochybení ve sdělení obvinění obžalované a poté, co usnesení o zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř. ve znění zák. č. 265/2001 Sb.) nabude právní moci, provedl znovu přípravné řízení. Ve svých závěrech pak bude, jak bylo již shora uvedeno, vázán zákazem reformace in peius, zakotveným v § 264 odst. 2 tr. ř.

Dále se Vrchní soud zabýval odvoláním obžalovaného P. M.